

Pohjois-Savon Ely-keskus/
Ympäristönsuojelu ja ilmastoasiat

kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi
maiya.nykanen@ely-keskus.fi

Lausunto YVA-tarveharkintaan liittyen, Kiuruveden Haapamäen tuulivoimahanke

Pohjois-Savon ELY-keskus on pyytänyt Kiuruveden ympäristön- ja terveydensuojeluviranomaiselta lausuntoa Kiuruveden kaupungin alueelle sijoittuvan Haapamäen tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn tarpeellisuudesta. Hankkeessa vastaavana toimijana on Erikoissijoitusrahasto UB Uusiutuva Energia.

ELY-keskus toivoo erityisesti kannanottoa nyt esitetyn hankesuunnitelman yhteisvaikutuksista liittyen Kiuruveden kuntaan sijoittuvasta Lapinsalon tuulivoimahankkeesta sekä Pyhäjärven kuntaan sijoittuvista Hautakankaan sekä Hautakankaan-Harvankankaan tuulivoimahankkeista.
Lausunto on toimitettava 30.4.2025 mennessä.

Ylä-Savon ympäristölautakunta hoitaa Kiuruveden kaupungin ympäristön- ja terveydensuojeluviranomaisen tehtävät.

Taustaa

Erikoissijoitusrahasto UB Uusiutuva Energia (hankkeesta vastaava) on pyytänyt Pohjois-Savon ELY-keskukselta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) 13 §:n mukaista päätöstä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamistarpeesta Kiuruveden Haapamäen tuulivoimahankkeessa. Hankealue sijaitsee noin 20 kilometrin etäisyydellä Kiuruveden kaupungin keskustasta luoteeseen. Hankevastaavan ilmoituksen mukaan Haapamäen tuulivoimapuistoon tulee enintään 5 kappaletta nimellistehoaltaan maksimissaan 7,2 MW:n tuulivoimaloita, joiden korkeus maanpinnasta tulee olemaan maksimissaan 300 m. Hankkeen yhteenlaskettu kokonaisteho on siis 36 MW.

YVA-menettely vaaditaan lainsäädännön mukaan uudelta tuulivoimahankkeelta tai hankemuutokselta, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. Sen lisäksi YVA-menettelyä on lainsäädännön nojalla sovellettava myös muuhun sellaiseen hankkeeseen tai olemassa olevan hankkeen muutokseen, josta todennäköisesti aiheutuu hankeluettelohankkeisiin rinnastuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Päätöksen YVA-menettelyn tarpeesta tekee Ely-keskus. Päätöstä tehtäessä ELY-keskuksen on otettava huomioon hankkeen ominaisuudet, sijainti sekä vaikutusten luonne.

Hankekuvaus

Alue sijaitsee Kiuruveden kaupungin luoteisosassa rajautuen Pyhäjärven kuntarajaan. Alue on metsätalousaluetta. Hankealueen ulkopuolella kaakossa on Haapasuon, Kokkosuon ja Heinäsuon turvetuotantoalueet. Lähin vesistö Lahnanen -järvi, sijaitsee n. 2 km päässä pohjoisessa hankealueeseen nähden. Alueen luoteispuolella on 1-luokkaan

kuuluva pohjavesialue, Lahnajoki (0826351). Hankealueen luoteiskulma sijoittuu pieneltä osin pohjavesialueelle. Lähin voimala sijoittuu noin 430 metrin etäisyydelle pohjavesialueen rajasta.

Hankealueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Alustavasti tuulipuiston sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavan alueen läpi kulkevaan Elenian 110 kV voimajohtoon johdonvarsiliityntänä.

Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa alue on merkitty turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Muutoin alueelle ei ole osoitettu mitään aluevarauksia. Lähimmillään tuulivoimala tulee noin 1,5 kilometrin päähän olemassa olevasta asuinrakennuksesta.

Suunnittelualueelle laaditaan osayleiskaava. Osayleiskaavan kaavoitusaloite on hyväksytty Kiuruveden teknisessä lautakunnassa 6.2.2024 § 5.

Hakemuksessa esitetyt hankkeen ympäristövaikutukset

Maisemavaikutuksia muodostuu pääasiassa vesistöille, peltoaukeille ja laajoille suoalueille. Joillekin kulttuuriympäristökohteille muodostuu pieniä näkemäalueita hankkeesta. Näkemäalueita muodostuu erityisesti hankealueen koillis-, itä- ja kaakkoispuolelle. Hankealueella ei sijaitse arkeologisia kohteita, eikä hankkeella siten arvioida olevan vaikutuksia muinaisjäänneksiin.

Tuulivoimaloiden, huoltotiestön ja voimajohtojen rakentamisen aikaiset vaikutukset maa- ja kallioperään arvioidaan vähäisiksi ja paikallisiksi.

Hankkeen rakentamisen vaatimat maanmuokkaustyöt saattavat aiheuttaa välillisiä vaikutuksia alueen pintavesiin. Myös suoria vaikutuksia saattaa aiheutua, kun rakennetaan tielinjoja tai voimajohtoja pienten jokien ja purojen yli. Näillä kohdin rakentaminen saattaa väliaikaisesti lisätä vesistön kiintoaineksen määrää.

Tuulivoimahankkeen rakentamisen aikana hankealueen pohjavesiin voi syntyä pieniä ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Kauempana sijaitseville pohjavesialueille ei arvioida aiheutuvan pilaantumiskärsiä. Toiminnan aikana pohjavesivaikutuksia voi aiheutua poikkeustilanteissa, esimerkiksi öljyvudon seurauksena.

Suunnitellut uudet tuulivoimalat sijoittuvat metsätalouskäytössä oleville alueille. Niiden luonnontilaisuus arvioidaan alustavasti heikoksi. Kokonaisuutena katsoen voimaloiden rakentamisella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia alueen kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin.

Koska voimalamäärä on vähäinen ja hanke ei sijoitu tärkeille lintujen päämuuttoreiteille, arvioidaan muuttolinnustoon kohdistuvat vaikutukset vähäisiksi. Hankkeesta ei arvioida myöskään aiheutuvan vaikutuksia suurpetojen tai metsäpeuran kantoihin tai luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien suojeluntasoon.

Hankkeesta ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia Natura-alueisiin eikä yksityisiin suojelualueisiin koska ne sijaitsevat kaukana.

Meluvaikutuksien arviointia varten alueelle on tehty melumallinnus. Sen mukaan keskiäänitasot tarkastelupisteissä jäävät mallinnustilanteessa valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 ohjearvojen alapuolelle.

Välkevaikutusten arviointia varten on laadittu välkemallinnus. Välkemallinnuksen mukaan neljä asuinrakennusta sijaistee alueella, jonne väkettä muodostuu vuosittain yli 8 tuntia. Tarkkailupisteissä E ja F vuosittainen väkkeen määrä on 9 h 7 min ja 15 h 7 min vuodessa.

Haapamäen tuulivoimahankkeen luoteispuolelle sijoittuu Infinergies Finland Oy:n Hautakankaan ja ABO Wind Oy:n Hautakankaan-Harvankankaan tuulivoimahankkeet. Kumpikin alue sijaitsee Pyhäjärven kunnan puolella. Kaavoitetun Hautakankaan tuulivoimahankkeen tuulivoimalat sijaitsevat lähimmillään noin 4,1 km etäisyydellä Haapamäen suunnitelluista tuulivoimaloista ja kaavoitusprosessissa olevan Hautakangas-Harvankangas tuulivoimahankkeen tuulivoimalat sijaitsevat lähimmillään noin 2,9 km etäisyydellä Haapamäen tuulivoimaloista. Selvitysten mukaan Haapamäen hankealueen luoteispuolella voi syntyä joitain yhteisvaikutuksia melun ja väkkeen osalta, mikäli Hautakangas-Harvakankaan tuulivoimahanke toteutuu. Melun ja väkkeen yhteisvaikutukset kuitenkin arvioidaan jäävän vähäisiksi. Haapamäen tuulivoimahankkeessa voi muodostua jotain yhteisvaikutuksia metsäpeuran osalta sekä Hautakankaan tuulivoimapuiston alueella todettuun maakotkan osalta. Yhteisvaikutukset arvioidaan kuitenkin hyvin pieniksi Haapamäen tuulivoimahankkeen voimaloiden sijoituksessa lajien elinpiirien reuna-alueille.

Haapamäen hankealueen itäpuolelle sijoittuu Kiuruveden Lapinsalon tuulivoimapuistohanke. Matkaa ko. alueelle on yli 10 kilometriä, joten sen yhteisvaikutuksia ei hakemuksessa ole esitetty.

Lausunto

Ylä-Savon ympäristölautakunta esittää lausuntonaan Kiuruveden Haapamäen tuulivoimahankeen yva-tarpeen harkinnasta seuraavaa:

Suunnitellulla Haapamäen tuulivoima-alueella ei ole ympäristö- tai maa-ainesluvan kohteita. Alueella tai sen läheisyydessä ei ole tiedossa myöskään muita suojelukohteita kuin mitä lausuntopyynnön mukana olevassa materiaalissa on esitetty. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat noin 1,5 kilometrin etäisyydellä rakennettavista voimaloista, samoin lähimpään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen myöntämään ympäristölupakohteeseen, eläinsuojaan on matkaa noin 1,5 kilometriä.

Haapamäen tuulivoima-alue sijoittuu Lahnajoen pohjavesialueen läheisyyteen. Lahnajoen pohjavesialueelta otetaan vettä yhdyskuntien tarpeisiin. Vesi on laadultaan hyvää eikä sitä tarvitse käsitellä mitenkään. Vesi johdetaan käyttäjille omalla paineellaan. Lähialueen maankäytön muutoksen aiheuttamat riskit pohjaveden muodostumiselle ja laadulle on selvitettävä huolellisesti ennen tuulivoimahankkeen toteuttamista.

Tehtyjen melu- ja välkemallinnusten mukaan melun ohjearvot lähimmissä häiriintyvissä kohteissa eivät ylity, mutta väkkeestä saattaa aiheutua yli 8 tunnin vuosittainen välkevaikutus neljälle asuinrakennukselle. Lisäksi läheisten Hautakankaan ja Hautakangas-Harvakankaan tuulivoimahankkeiden kanssa saattaa aiheutua yhteisvaikutuksia melun ja väkkeen osalta.

Lapinsalon tuulivoimahanke sijoittuu kauas Haapamäen alueen itäpuolelle. Yhteisvaikutukset näiden kahden hankkeen osalta ovat todennäköisesti maisemaan liittyviä.

Haapamäen tuulivoimahanke alittaa lainsäädännön mukaisen YVA-tarpeen sekä voimaloiden lukumäärän että hankkeen kokonaistehon osalta selvästi. Toiminnan riskit läheiselle pohjavesialueelle on kuitenkin selvitettävä asianmukaisesti ja myös alueen luonnonolosuhteet (mm. kasvillisuus, linnusto, muu eläimistö) on selvitettävä kunnolla ja

otettava huomioon voimaloiden paikkojen sijoittelussa. Erityisesti hankkeen vaikutukset yksin ja yhdessä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa maakotkan ja metsäpeuran elinolosuhteisiin tulee selvittää. Koska jo lausuttavana olevan selvityksen perusteella hankkeesta voi aiheutua melu- ja/tai välkevaikutuksia sekä haitallisia vaikutuksia uhanalaisille eläimille, ja varsinkin läheisten hankkeiden yhteisvaikutuksena, Kiuruveden ympäristönsuojeluviranomainen esittää, että Haapamäen hankkeelle tehtäisiin YVA-menettely.

Helena Tukiainen
ympäristönsuojelutarkastaja
puh. 0400 144452
helena.tukiainen@iisalmi.fi

Tiedoksi Ylä-Savon ympäristölautakunta